

Mededelingen van de heemkundige kring van Erpe-Mere

Januari 2005

In memoriam Albert D'hoker

Op 12 januari 2005 overleed Albert D'hoker, stichter en erevoorzitter van de heemkundige kring. Hij was 97 jaar oud.

Albert was de oudste uit een groot gezin; zijn vader had in Mere een atelier van landbouwmachines. Hij haalde het leraarsdiploma aan de Normaalschool van Sint-Niklaas. Zijn inzet voor de Vlaamse Beweging kende daar ook haar eerste voedingsbodem. Hij was actief in diverse Vlaamsgezinde verenigingen (AKVS, Davidsfonds, Vlaams-Nationale Studiekring "De Vriendschap", Vlaams Centrum).

In 1959 stichtte hij in Mere de heemkundige kring. Vijf later was hij medestichter van het Verbond van de Kringen voor Heemkunde in Oost-Vlaanderen .

Albert ontving voor zijn heemkundige verdiensten in 1978 de Reinaertprijs en in 1995 het Jozef Weyns-eremerk.

(Dirk De Boeck)

De bibliografie Albert D'hoker geeft een overzicht van tientallen bijdragen van zijn hand.

(Lut Bavay)

Aaigemberg – een gehucht en zijn bewoners in 1572

Aaigemberg is een buitenbeentje onder de wijken van Aaigem. Het is het meest zuidelijke gehucht van Erpe-Mere en het enige van Aaigem dat aan de rechteroever van de Molenbeek ligt.

Tijdens het oude regime viel Aaigemberg onder het bestuur van de schepenbank van Aaigem-Vlekkem, maar juridisch was het gehucht een onderdeel van de meierij Helderghem.

Parochiaal was Aaigemberg een deel van Aaigem.

De auteur laat ons kennis maken met belastingen en tienden, grondbezit en bewoners van dat gehucht op basis van de gegevens van het penningkohier uit 1572.

(Gerrit Liessens)

De kosterfamilie Vlegels te Mere

Drie leden van de familie Vlegels (vader en twee zonen) waren opeenvolgend koster in de Sint-Bavokerk van Mere :

- Amandus-Franciscus (° Oostakker 1822 - + Mere 1877)
- Remigius (° Mere 1852 - + Mere 1885)
- Honoré (° Mere 1858 - + Mere 1910).

(Lut Bavay)

Familie De Nijs te Erpe : landbouw en bloementeel

In de familie De Nijs te Erpe wordt al in ten minste 5 opeenvolgende generaties het landbouwberoep beoefend.

Sinds 1954 is daar de bloementeel aan toegevoegd. Jozef De Nijs (° Erpe 1920) startte met de serreteelt. Het bedrijf specialiseerde zich in anjers, een teelt die Jozef leerde kennen via de familie van zijn echtgenote Alice Moens uit Moorsel.

Robert De Nijs (° 1954) is thans de bedrijfsleider van een grote en moderne veehouderij en bloemisterij.

(Paul Van Wesemael)

De schrobzaag

De schrobzaag of steekzaag heeft een puntvormig zaagblad en een open handvat. Ze wordt gebruikt voor het inzagen van gebogen lijnen of het uitzagen van gesloten openingen. De exemplaren uit de verzameling van de heemkundige kring zijn afkomstig van de wagenmakerfamilie D'Haeseleer.

(Johan De Punt)

April 2005

Edmond Boelaert : schoonheid en toewijding

Pater Edmond Boelaert (° Aaigem 1899) verdient een bijzondere plaats in de herinnering omwille van zijn missionair en zijn literair werk.

Als missionaris van het Heilig Hart was hij van 1930 tot 1954 actief in het toenmalige Belgisch Kongo. Hij bestudeerde de inlandse taal, gebruiken en verhalen, in het bijzonder van het Mongovolk. Samen met pater Hulstaert legde hij de basis van het etnologisch-missiologicalisch tijdschrift *Aequatoria*.

Edmond Boelaert spaarde zijn kritiek niet op de wreedheden van de rubbercampagne en de koloniale uitbuiting. Zijn nagelaten documentatie werd o.m. gebruikt voor de ophefmakende publicatie over de *Rood Rubber*-periode

(Honoré Vinck)

Aaigemberg : een gehucht en zijn bewoners in 1572 – deel 2

(Zie ook : januari 2005)

De bakkersfamilie Corthals in Erpe

Bakkerij Corthals in de Kattelinnestraat in Erpe wordt gerund door de 4de generatie bakkers :

- August (° 1858)
- Gustaaf (° 1902)
- Albert (° 1927)
- Luc (° 1957).

Oorspronkelijk alleen een broodbakkerij, is het bedrijf nu gemoderniseerd tot een bakkerij van brood en banket.

(Paul Van Wesemael)

De snoeibeitel

De snoeibeitel werd gebruikt in de boomgaard. Hij werd bevestigd op een lange houten steel. De beitel in de verzameling van de heemkundige kring werd door schenking bekomen. Hij is afkomstig uit een hoeve in Herne

(Johan De Punt)

Juli 2005

Bouwstenen voor de geschiedenis van het amateurtoneel in Erpe – deel 1

Tijdens het Interbellum waren twee toneelkringen actief in Erpe : “Kunst Adelt” en “Voor Kunstzin en Taalmin”. Beide kringen hadden ook een muziekafdeling (of fanfare). Van de maatschappij “Kunst Adelt” bleven een reglement en ledenboek bewaard. Naast die maatschappij was er ook occasioneel “Studententoneel”.

(Dirk De Boeck)

Familie D’hoker te Mere : landbouwmachines

Théophiel D’hoker vestigde zich in 1906 te Mere, waar hij de smidse van zijn schoonvader Van Damme voortzette en nieuw leven inblies.

Hij ontwikkelde o.m. een gebrevetteerde raapmolen.

In drie opeenvolgende generaties werd de traditie van landbouwmachines voortgezet :

Théophiel (° 1883 - + 1970)

Frans (° 1912 - + 2001), Julien (° 1913 - ° 1978) en Dominique (° 1916 - + 2000)

Herwig (° 1958).

(Lut Bavay)

Klasfoto’s

1948-49 : zevende en achtste studiejaar, kloosterschool Bambrugge

1949-50 : klas van meester Verhoeven in Erpe

(met alle namen).

50 jaar geleden : Raymond Mons gehuldigd

Hulde aan kerkbediende en klokkenluider in Aaigem.

(Gerrit Liessens)

Oktober 2005

Meerse secretarishoning draagt een stukje geschiedenis : het huis Baten – Van Langenhove

Het huis op de hoek van de Kloosterstraat en de Vijverstraat in Mere uit architecturaal en lokaalhistorisch oogpunt interessant.

Het dateert uit 1907 en werd gebouwd in opdracht van de toenmalige gemeentesecretaris Remi Baten.

Nadien deed het een tijdlang dienst als gendarmerie.

(Lut Bavay)

Bouwstenen voor de geschiedenis van het amateurtoneel in Erpe – deel 2

De toneelbond V.O.S. was aangesloten bij de “Algemeene Toneelcentrale” waardoor de mogelijkheid bestond om tijdens WO II de activiteiten verder te zetten. Van die bond bleef o.m. een kasboek bewaard.

Na WO II werden de activiteiten voortgezet door toneelgroep “De Linde”.

(Dirk De Boeck)

Familie De Swaef te Erpe : bouwmaterialen

Het familiebedrijf De Swaef aan de Oudenaardsesteenweg is opgericht in 1936. Al 3 generaties zijn er bezig met de handel in bouwmaterialen en de productie van betonelementen zoals afsluitingen en citernes. Het bedrijf was achtereenvolgens in de handen van :

- Remi (° 1903)
- Theo (° 1934) en Etienne (° 1932)
- Johan (° 1960).

(Paul Van Wesemael)

Uit het handboek van Constantijn De Backer, schoolmeester en dichter (1774 – 1855)

Constantijn De Backer (° 1774 - + 1855) was in de eerste helft van de 19de eeuw onderwijzer in Aaigem. Hij was daarnaast ook handelaar, herbergier, landbouwer, landmeter.

Van hem bleef een handboekje bewaard, waarin hij onder meer gedichten neerschreef.

In een eerste aflevering van sprokkels uit het handboekje nemen we een Sinterklaasgedicht op uit het jaar 1843.

(Gerrit Liessens)

Gemeente Erondegem verbiedt wielervedstrijden (1898)

Kort bericht over de aanleg van een fietspad langs de Gentse Steenweg en het besluit van de gemeenteraad om geen wedstrijden toe te laten.

(Jan Minner)

Nationale feestdag in 1905 te Erpe

Op de 75ste verjaardag van de onafhankelijkheid van België werd er feest gevierd. Een overzicht van het feestprogramma in Erpe.

(Annelies Van den Buele)

Januari 2006

Bouwstenen voor de geschiedenis van het amateurtoneel in Erpe – deel 3

Toneelgroep “De Chrysant” was een amateur-groep met een katholieke achtergrond. Hij was opgericht na WO II en bleef actief tot 1954.

In het kort wordt ingegaan op enkele gastvoorstellingen.

Het artikel besluit met enkele algemene beschouwingen over verzuiling, keuze van stukken, accommodaties, repetities, enz.

(Dirk De Boeck)

Wijziging van de grenzen van de parochie Mere in 1848. Mere verliest 's Gravenkerselaar aan Haaltert.

De grens tussen Mere en Haaltert in de omgeving van het gehucht 's Gravenkerselaar veranderde bestuurlijk in 1812 en parochiaal in 1848. Van die laatste overdracht bleef een document bewaard in het kerkarchief van Mere.

Ten tijde van de overdracht was E.H. Karel-Ludovicus Danssaert pastoor van Mere.

(Lut Bavay)

Het dekkersbijltje

Het dekkersbijltje had diverse toepassingen. Het werd o.m. door de strodekker gebruikt om deklatten vast te spijkeren en de oude los te maken.

Het bijltje uit de verzameling van de heemkundige kring komt uit het befaamde atelier Polet van Borsbeke.

(Johan De Punt)

Familie Cobbaut in Erpe : drankenhandel

De drankenhandel Cobbaut is gevestigd aan de Gentsesteenweg in Erpe. Drie opeenvolgende generaties hebben zich ingezet voor de goede gang van zaken en maakten de evolutie mee van vervoer met paard en kar tot de uitbating van een drankendiscout :

Achiel (° 1885 - + 1979)

Emiel (° 1913), Albert (° 1915) en Marcel (° 1928)

Willy (° 1943).

(Paul Van Wesemael)

Uit het handboek van meester Constantijn De Backer

In een tweede aflevering over het handboek van meester De Backer worden enkele nieuwjaarsbrieven opgenomen uit de periode 1840 – 1850. Het handboek bevat ook een 5-tal “Kersmis Brieven”.

(Gerrit Liessens)

Een verkoop aan de Abdij van Ninove in 1245

In 1245 werd in de kerk van Aaigem een document voorgelezen dat handelde over de verkoop van 17 à 18 bunder land in Woubrechtgem, op de plaats Ingelboutsveld.

(Gerrit Liessens)

April 2006

Filmexploitatie in Erpe-Mere

In de jaren dertig van de twintigste eeuw ontstonden de eerste filmexploitaties in Erpe-Mere. Dat viel samen met de doorbraak van de klankfilm. De auteur kwam diverse uitbatingen op het spoor :

In Mere begon de exploitatie van de filmzalen “Vriendenkring” en “Feestpaleis” respectievelijk in 1932 en 1933. Daarnaast waren er ook voorstellingen in het Patronaat. Een

filmclub “Decamusa” was actief tussen 1984 en 1989; ze maakte gebruik van het ontmoetingscentrum in het oud gemeentehuis.

In Erpe was er vóór WO II enkel de filmzaal ‘Gemeentehuis’. Na de oorlog waren er vooral voorstellingen in de zaal “Pax”.

Ook Burst had zijn filmzalen : cinema “Astra” en cinema “Kanon”. De parochiezaal deed slechts zeer kortstondig dienst voor de projectie van films.

(Stephanie De Schamphelaere)

Porseleinen prentjes en dubbelprentjes

Het type “porseleinen” doodsprentjes kende zijn hoogtepunt in de periode 1850-1870.

Uit Erpe-Mere zijn een zestal van dergelijke prentjes gekend. Ze worden afgedrukt en in het kort besproken.

De dubbelprentjes zijn in gebruik gekomen vanaf het najaar 1942.

(Paul De Vuyst)

Uit het handboek van meester Constantijn De Backer, schoolmeester en dichter

In een derde aflevering over het handboek zijn 2 brieven en een uitnodiging opgenomen die betrekking hebben op het sterven van geliefden.

(Gerrit Liessens)

Juli 2006

De Kruiskoutermolen draait – de Kruiskoutermolen maalt

De beschermde Kruiskoutermolen, een staakmolen van het type driezolder, werd na een grondige restauratie door molenbouwer Thomaes uit Roeselare, op zaterdag 3 juni weer plechtig in gebruik genomen.

Johan De Punt en Eddy De Saedeleer kregen als vrijwillig molenaar de sleutels in handen van de burgemeester Etienne Lepage.

(Johan De Punt)

Over kleren en kleuren op bijzondere dagen – doopkleren

De bijdrage over kledij bij bijzondere gelegenheden is een uitvloeisel van de Erfgoeddag. De heemkundige kring stelde een tentoonstelling samen met als titel “Wit is altijd schoon”.

In een eerste aflevering staan de doopkleren centraal.

Foto’s en beschrijvingen tonen ons de evolutie vanaf het begin van de 20ste eeuw tot heden.

(Lut Bavay)

Constantijn De Backer, schoolmeester

In een vierde aflevering over het handboek van meester De Backer nemen we een kijkje in de leerlingenlijsten en zijn nota’s over schoolgeld. Het schooljaar 1845-46 pikken we eruit als voorbeeld : 19 jongens en 25 meisjes volgden er les. Uit welke gezinnen kwamen ze ? Welke handboeken werden door meester De Backer gebruikt ?

Een schoolrekening en enkele teksten, met een dictee en een vraagstuk, vervullen het tijdsbeeld.

(Gerrit Liessens)

Familie Vergucht in Erpe : metaalconstructies

In drie opeenvolgende generaties is de familie Vergucht actief in de sector van metaalconstructies.

Maurice Vergucht (° Oordegem 1908 - + Erpe 1982) nam de oude smidse Renneboog over; hij bekwaamde zich in laswerk.

Marcel (°1934) vormde het bedrijf systematisch om tot een gerenommeerd atelier van metaalconstructies, met de specialisatie van machinebouw met hydraulische toepassingen. Het bedrijf kreeg de naam Vergucht Hydraulics nv.

Thans wordt het bedrijf gerund door zijn zonen Jo en Luc.

(Paul Van Wesemael)

Dokter Frans Hemerijckx op bezoek bij zijn nonkel pastoor in Erpe

Foto uit september 1928 : de pas afgestudeerde Frans Hemerijckx in de achtertuin van de pastorij in Erpe waar hij op bezoek was bij zijn oom Emiel Hemerijckx. Hij werd later de beroemde lepradokter.

(Dirk De Boeck)

Lofdicht bij de intrede van een Meerse slotzuster (1775)

In september 1775 trad Petronilla De Vuyst in bij de zusters Penitenten in Ninove. Haar vader liet een lijfrente ten hare gunste noteren. Een lofdicht, gedrukt door Judocus Begyn in Gent, bleef bewaard in de Gentse universiteitsbibliotheek.

(Dirk De Boeck)

Aanstelling van een vroedvrouw in Mere (1727)

Eedaflegging door Catharina Sack in de handen van baljuw Willems en het bijzijn van burgemeester en schepenen van Mere.

(Dirk De Boeck)

Oktober 2006

Protest van de parochianen van Ottergem in 1779

Het streven naar onafhankelijkheid van de Ottergemmenaren, die zowel bestuurlijk als parochiaal verbonden waren met Erondegem, scheen een gunstige afloop te kennen in 1766.

Toch kwamen er ongeregelheden, die uitmondde in protest. De Ottergemmenaren weigerden de misvieringen bij te wonen en goten lood in het deurslot.

Dat gaf aanleiding tot een proces bij de Raad van Vlaanderen en het opmaken van controlelijsten met de namen van de inwoners in 1779.

(Maurice Temmerman)

Over kleren en kleuren op bijzondere dagen – communiekleren

In de tweede aflevering van een reeks over kledij bij bijzondere gelegenheden worden de eerste- en plechtige-communiekleren onder ogen genomen. Foto's en beschrijvingen wijzen op de evolutie vanaf het begin van de 20ste eeuw tot heden.

(Lut Bavay)

Familie Fleurinck te Mere : juwelen – uurwerken – optiek

Leopold Fleurinck (° 1893) startte in 1935 met een handel in uurwerken en juwelen. Later legde hij zich toe op het monteren van brillen.

Zoon Marc (° 1942) trad in de voetsporen van zijn vader en volgde een specifieke opleiding om de zaak uit te breiden met een volwaardige optiekafdeling.

Zijn dochter Katrien (° 1970) is nu zaakvoerder.

(Lut Bavay)

Regularisatie van een bouwvertreding in 1720

Dierick Hoffelinck uit Mere bouwde een huis tot op het openbaar domein en werd daarvoor aangeklaagd. De zaak werd geregeld door de ingenomen grond in cijns te nemen voor 99 jaar. De cijns kwam toe aan de baron van Mere.

(Dirk De Boeck)

1953-1954 : het tweede studiejaar in de gemeenteschool van Erpe

Klasfoto van meester Omer Bosman met zijn leerlingen van het tweede leerjaar. Alle namen zijn vermeld.

(Wilfried Van De Velde)

Januari 2007

Restauratie Kruiskoutermolen

Verslag van de restauratie van de beschermde windmolen van Mere. Ir-architecte Sabine Okkerse stond in voor het ontwerp. De werken werden toevertrouwd aan de nv Molenbouw Thomaes uit Roeselare.

De algemene opties, de demontage en de herstellingswerken, de optie om de oude staak door een nieuwe te vervangen, worden omschreven.

(Frans Arents)

Een verbusseld gevluht

Evoluties in de vormgeving van het wiekenkruis van de windmolens. De voordelen van het verbusselde gevluht.

(Johan De Punt)

Over kleren en kleuren op bijzondere dagen – de trouwkleren

Wit was een gebruikelijke kleur voor het kled van de bruid, maar er waren in de voorbije eeuw ook vele andere kleuren in gebruik : zwart, blauw, groen enz. De evolutie is opmerkelijk.

Voor de bruidegom was er minder variatie, maar toch tonen de foto's op opmerkelijke verschillen: de redingotejas, de jacquet, het legeruniform zijn er enkele voorbeelden van.
(Lut Bavay)

Brouwerij D'Herde, Claus, De Meyere, Schoupe in Mere

In het begin van de 17de eeuw werd tegenover de watermolen "te Broek" in Mere een brouwerij uitgebaat.
Een kort overzicht van de opeenvolgende brouwers. Documenten in verband met nalatenschappen geven ons een kijk op de grondstoffen, biersoorten, klanten, enz.
(Dirk De Boeck)

1931 : het derde studiejaar in de kloosterschool van Erpe

Klasfoto met juffrouw Irma De Jaeger en haar 39 meisjesleerlingen van het derde studiejaar. Alle namen van de kinderen zijn vermeld.
(Wilfried Van De Velde)

April 2007

De kapel van Aaigem ...

De kapel van Aaigem was vóór 1800 een belangrijke bedevaartplaats en een merkteken in het landschap. Ze stond langs de pontweg naar Halle. De 3de Sinksendag was er de belangrijkste bedevaartsdag.
Het ging in feite om twee kapellen : een grote Onze-Lieve-Vrouwekapel en een kleinere Sint-Apolloniakapel. Bij die kapellen, die op een kapelhof stonden, hoorden kapelmeesters, kapelgronden en kapelrekeningen.
De oudste expliciete vermelding gaat terug tot de 14de eeuw, maar o.m. de ligging van de kapel zou er kunnen op wijzen dat ze ooit de oudste kerk van Aaigem was.
(Gerrit Liessens)

Datering van een bot gevonden te Aaigem

Rond de oude kapel van Aaigem was een begraafplaats. Daarop wijzen de vondsten van talrijke skeletresten. Op één van de opgegraven botten werd een onderzoek met de "C14-methode" uitgevoerd. Het leverde een datering op die met grote waarschijnlijkheid verwijst naar de 15de eeuw.
(Mark Van Strijdonck en Mathieu Boudin)

Over kleren en kleuren op bijzondere dagen – in de rouw

In het laatste deel van een artikelenreeks over kledij bij bijzondere gebeurtenissen, gaat het over rouwkledij. Naast de kledij zelf – die hoofdzakelijk zwart was – wordt ook aandacht besteed aan gebruiken in de decoratie van het sterfhuis, de rouwstoet en de liturgie.
(Lut Bavay)

Beschrijving van een winkel en herberg in Aaigem, anno 1880

Op basis van een notariële boedelbeschrijving wordt een blik geworpen op het interieur en de aangeboden waren van een winkel en een herberg (Sint Ivo) in een plattelandsdorp op het einde van de 19de eeuw.

(Paul De Vuyst)

Familie De Meerleer in Erpe : landbouw

In minstens 5 opeenvolgende generaties is de familie De Meerleer in Erpe actief in de landbouw. Van een bescheiden boerderij groeide het nu uit tot een modern landbouwbedrijf dat nu gerund wordt door Dirk De Meerleer.

(Paul Van Wesemael)

Juli 2007

De Meerse kerk als schuiloord in 1692 en 1693

In augustus 1692 en september 1693 kwamen een aantal Merenaren, alsook enkelen uit naburige gemeenten, samen rond de kerk om er bescherming te zoeken voor zichzelf, hun roerende goederen en vee. Die kregen ze tegen betaling, die moest dienen om sauvegarden te vergoeden.

Er werd ook een burgerwacht ingesteld.

Rond dezelfde tijd werden vanuit Mere ook 10 pioniers op pad gestuurd voor een tijdelijke opdracht.

(Dirk De Boeck)

Kantprentjes

De kantprentjes of knipselprentjes zijn maar een relatief korte tijd in gebruik geweest voor doodsprentjes. Uit het werkgebied Erpe-Mere worden drie voorbeelden, alle drie uit Aaigem, getoond.

(Paul De Vuyst)

Vier religieuzen in het gezin De Troyer - De Winter te Mere

Uit het Meerse gezin De Troyer – De Winter traden tussen 1909 en 1920 vier gezusters in het kloosterleven. Twee daarvan legden hun geloften af bij de zusters Maricolen; de twee anderen bij de zusters Augustinessen.

(Lut Bavay)

Nieuwerkerken op bedevaart naar Mere

Uit het kerkarchief van de naburige parochie Nieuwerkerken werd een documentje opgediept waaruit blijkt dat de parochianen van daar in 1882 naar Mere trokken in bedevaart naar Onze Lieve Vrouw van de H. Rozenkrans.

(Fredy De Schryver)

Huwelijksgedichten uit het handboek van meester De Backer

Het handboek van de Aaigemse schoolmeester De Backer bevat enkele huldegedichten voor pas gehuwden. Drie voorbeelden uit de periode 1845 – 1856 worden hier weergegeven.
(Gerrit Liessens)

1943 : meester Antoon en het 4de studiejaar in de gemeenteschool van Erpe

Een klasfoto uit 1943 brengt ons bij enkele herinneringen aan meester Antoon De Smet (° 1889).
(Wilfried Van de Velde)

Drie gebroeders paracommando

Drie gebroeders Van Tittelboom uit Erpe namen bij het Belgische leger dienst als paracommando. Ze werden ingeschakeld bij de ongeregeldeheden vóór en na de onafhankelijkheid van Kongo.
(Wilfried Van de Velde)

Kwaliteitsslagerij De Vuyst (Van Melkebeek) te Aaigem

In drie opeenvolgende generaties is de familie Van Melkebeek – De Vuyst in Aaigem actief in de vleeshandel. Theodoor Van Melkebeek begon na de eerste wereldoorlog met de verkoop van Argentijns diepvries-rundvlees.
(Gerrit Liessens)

Oktober 2007

De Sedes Sapientiae uit de Sint-Bavokerk van Mere Een overzicht van het onderzoek en de behandeling in het K.I.K.

De kerk van Mere bezit een Mariabeeld van het type Sedes Sapientiae. Dat beeld werd recent in het Koninklijk Instituut voor het Kunstpatrimonium onderzocht en behandeld. Het onderzoek bevestigde de datering (ca. 1240) die vroeger enkel op basis van stijlvergelijkingen gemaakt was. Het wees ook uit dat dit kunstwerk tot de topstukken van beeldhouwkunst uit die periode mag gerekend worden; het vertegenwoordigt een hoogtepunt van de zogenaamde “Muldenfaltenstil”. Bij de restauratie werd een overschildering uit 1983 weggenomen en werd teruggekeerd naar de toestand uit de 19de eeuw
(Emmanuelle Mercier en Ingrid Geelen)

Vlaanderen bouwt een kerk in Brazilië De martelaren van de Alto Urugai (deel 1)

Michel de Cock uit Aaigem (° 1923) werd pater bij de Missionarissen van het Heilig Hart (msc). Vier jaar na zijn priesterwijding werd hij uitgezonden naar een missiepost in het zuiden van Brazilië. Hij kwam er terecht in de arme en immens grote parochie Nonoai. Het eerste deel van de bijdrage omvat o.m. een geschiedkundig overzicht van de parochie Nonoai vanaf 1619, wanneer de Jezuiten hun evangelisatiewerk startten in deze regio. Een belangrijke gebeurtenis was de marteldood van de pastoor en zijn misdienaar in 1924.
(Gerrit Liessens)

Gentse architect Minard bouwde in Erpe een buitengoed voor professor Kluyskens (1841)

Door de Gentse architect Louis Minard en professor Jozef Frans Kluyskens werd in 1841 een contract ondertekend waarbij de architect er zich toe verbond een buitengoed voor de professor op te trekken aan het dorpsplein in Erpe, dicht tegen de kerk. Een bundel in de Gentse universiteitsbibliotheek bevat niet alleen dat contract met bijhorend bestek en opmetingsstaat, maar ook enkele niet uitgevoerde schetsen uit 1836. Het woonhuis met de bijhorende stallingen bestaat nog steeds.

(Dirk De Boeck)

Januari 2008

Vlaanderen bouwt een kerk in Brazilië De martelaren van de Alto Uruguai (deel 2)

E.P. Michel De Cock was pastoor van de Braziliaanse parochie Nonoai van 1956 tot 1975. Hij zette zich, in moeilijke omstandigheden, in voor een grote geloofsgemeenschap en voor kerkenbouw. De zaligverklaring van de martelaren van de Alto Uruguai, waarvoor hij jarenlang had gestreefd, werd in oktober 2007 afgekondigd.

Het levenswerk van pater De Cock ging ook voor het lokale bestuur niet ongemerkt voorbij : hij kreeg het burgerschap van Nonoai en er werd naar hem een straat genoemd.

In 1977 keerde hij om gezondheidsredenen naar België terug; hij werd pastoor van Woubrechtgem waar hij in 1992 overleed.

(Gerrit Liessens)

De wijk Beek in Mere – herinneringen uit het leven in een volkse buurt

De auteur diept jeugdherinneringen op uit een volkse buurt in Mere rond 1950.

Zoals vele buurtgemeenschappen uit die tijd leefde er een groepsgevoel : de dagelijkse omgeving met kleine herbergen en buurtwinkels, één grote hoeve en vooral mensen die mekaar goed kenden en met toenamen typeerden.

Kinderspel en volksvermaak, zorg voor de dagelijkse kost, het ritme van werk en ontspanning, de levensloop van de wieg tot het graf, zijn thema's die de rode draad vormen door het verhaal.

(Raymond Van Den Eeckhout)

De wijkschool aan de Bossestraat te Erpe

Aan de Bossestraat in Erpe werd in 1928 een kleuterschooltje opgericht door mevrouw Emilie Smekens. In 1954 werd ze uitgebreid tot de eerste graad van het lager onderwijs.

Het schooltje bleef bestaan tot het schooljaar 1977-78.

(Paul Van Wesemael)

Schoolkenskermis – in een sfeer van folklore en volksvermaak

Met de oprichting van de wijkschool aan de Bossestraat ging een lokale kermis – de “schoolkenskermis” – gepaard die een bijzonder folkloristisch karakter droeg.

De kermis gaat traditioneel door op Pasen en paasmaandag en bleef bestaan na de sluiting van de school.

(Wilfried Van de Velde)

April 2008

P.R. onterecht aan de schandpaal – Erondegem 1762

In juli 1762 liet jr. De Wilde, heer van Erondegem en Ottergem, een inwoner aan de schandpaal stellen omwille van een jachtmisdrijf. Het gebeuren liet de plaatselijke bevolking niet onberoerd.

Een klacht tegen de meier en de heer was er het gevolg van. Beiden werden beschuldigd van machtsmisbruik. Meier Thomas Temmerman las een schuldbekentenis voor en betaalde een vergoeding. De klacht tegen de heer werd behandeld door de Raad van Vlaanderen.

(Dirk De Boeck)

Kant in tijden van oorlog – Aaigem

Omdat de kantwerksters van Aaigem in de eerste wereldoorlog zonder werk dreigden te vallen, besloten de congreganisten om ze een groot altaarkleed te laten maken.

Het parochiearchief bevat een lijst van de kantwerksters en de congregatieleden die daarbij betrokken waren.

Het altaarkleed en een ander kantwerk uit dezelfde periode zijn bewaard gebleven.

(Gerrit Liessens)

Herberggruzies te Burst in de 18de eeuw

Drie verslagen van getuigenverhoren naar aanleiding van herberggruzies in Burst.

Eén ervan vond plaats in de herberg “De Tinnen Pot”, een andere in de herberg “Sint-Elooi”.

(Bart De Koker)

De familie Bernard : 100 jaar geneeskundige zorgen te Burst

Franz-Xavier Bernard (° Rulles 1876) vestigde zich als geneesheer te Burst in 1908. Zijn zoon Willy (°1913) en kleinzoon André (°1947) volgden hem op.

Doorheen de drie generaties volgen we de evolutie in de praktijk van een plattelandsdokter : hun werkgebied, de typische handelingen, het geneesmiddelendepot van de eerste generaties, de wijze van vervoer enz.

Dokter Bernard sr. liet in 1908 een huis bouwen naar ontwerp van de Brusselse architect Frédéric Hoyois. Het huis bleef tot vandaag dienst doen als dokterswoning met praktijk. Het behield grotendeels zijn originele uitzicht.

(Lut Bavay)

Twee klassen uit de wijkschool aan de Bossestraat te Erpe

Klasfoto's uit de laatste decennia van de wijkschool, ter aanvulling van het artikel in het vorige nummer.

(Paul Van Wesemael)

Juli 2008

Raphaël Lippens, eerste geneesheer in Aaigem

Dokter Raphaël Lippens (° 1801 - + 1868) was afkomstig van Nederboelare (Geraardsbergen). Hij haalde in Brussel zijn diploma van doctor in de geneeskunde in 1837. Hij beoefende zijn beroep uit op diverse plaatsen (Machelen, Sint-Lievens-Esse, Aaigem, Herzele), maar toch vooral in Aaigem. Hij maakte zich, zoals diverse tijdgenoten, verdienstelijk in de koepokinenting, waarvoor hij in 1866 een gouden medaille ontving. De verkoop van zijn nalatenschap biedt ons een blik op de relatieve welstand van een plattelandsdokter uit de 19de eeuw.

(Paul De Vuyst)

Voetwegels in en rond molens in Erpe-Mere

Op basis van de Atlas der Buurtwegen van de diverse deelgemeenten wordt een overzicht geboden van de voetwegels die om en bij de bestaande en inmiddels verdwenen molens van Erpe-Mere lagen rond het midden van de 19de eeuw. Zowel de watermolens als de windmolens komen aan bod.

Sommige van die wegels zijn gedeeltelijk afgeschaft. Geïllustreerd met vele kaartuittreksels.

(Johan De Punt)

50 jaar lid van de congregatie van de Zusters Bernardinnen

E.Z. Irène Cassier trad 1957 in bij de kloosterorde en was vooral actief in het missioneringwerk in Rwanda.

(Paul Van Wesemael)

41 jaar geleden werd in Mere een basketbalclub opgericht.

Bondige terugblik op de stichting van een basketbalclub in 1967. Met foto uit het aanvangsjaar.

(Johan De Punt)

Brandweer en telefonie 50 jaar geleden

Korte beschouwing bij een mededeling van het gemeentebestuur van Aaigem uit 1956 over een overeenkomst met de brandweer van Aalst.

(Gerrit Liessens)

Oktober 2008

150 jaar verering van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes

Overzicht van de diverse aspecten van de verering van Onze-Lieve-Vrouw van Lourdes vanaf de vroegste parochiale initiatieven in Erpe-Mere (1873-1875) : bedevaarders naar Lourdes en Oostakker, de integratie van de devotie in het parochiale leven, groepsreizen, kapellen en grotten.

(Lut Bavay en Dirk De Boeck)

1943 : de klas van meester De Middelcer in de gemeenteschool van Erpe

Een klasfoto met de namen van alle leerlingen en een korte terugblik op de loopbaan van meester De Middelcer (°1900 - + 1980).

(Dirk De Boeck)

Recreatie op de Molenbeek in Erpe

Herinneringen en foto's over het recreatief varen op de Molenbeek met kleine bootjes. Vooral uit de jaren '40 van de 20ste eeuw bleef illustratiemateriaal bewaard.

Bijgevoegd : enkele gegevens over het gebruik van zeepkruid.

(Wilfried Van de Velde)

Januari 2009

Odette Sonck : een nooit vergeten zangtalent uit Mere

Odette Sonck uit Mere (° 15 april 1933) begon in 1951 een veelbelovende zangcarrière. Met haar vaste begeleiders "De spelbrekers" trad ze op doorheen het Vlaamse land. Ze werd dikwijls aangekondigd als de jodelende zangeres. In de periode 1952-54 bracht de firma Fonior nv onder haar merknaam Decca vier plaatjes van haar uit. De titels "Als ik van je scheiden moet" en "Bella Bimba" zeer waarschijnlijk de best bekende.

Odette overleed te Aalst plots en onverwacht op jeugdige leeftijd (12 december 1955).

(Lut Bavay)

Nieuwe gegevens over de molen te Hulsevelde in Aaigem

De verdwenen watermolen "te Hulsevelde" stond op de Molenbeek in Aaigem tussen de Engelsmolen en de molen te Gotegem.

Aanvullende gegevens over eigendomsoverdrachten en (technische en fiscale) betwistingen uit de 17de en 18de eeuw verduidelijken ons beeld van deze molensite.

(Gerrit Liessens)

Onder Duitse bezetting – het verhaal van de klok van Burst

Burstenaar Camiel De Meerleer zette zich samen met molenaar Frans Eeckhout in voor het verstoppen van een kerkklok, zodat de kerk ontsnapte aan het opeisingsbevel van de Duitse bezetter.

(Rufin De Meerleer)

Met naald en draad : familie in Erpe zet Belgische mode al generaties op de kaart

Het familiebedrijf Mobecon (Moreels-Beirens-Confectie) is gegroeid uit het éénmansbedrijfje dat Camilla De Bruecker in Erpe begon na de tweede wereldoorlog.

Het bedrijf levert aan befaamde merken en stelt in Erpe-Mere nu een 20-tal personen tewerk.

Daarnaast is er nog een afdeling in Tunesië met een 40-tal werknemers.

(Paul Van Wesemael)

April 2009

Het geslacht Van Campene – een familiegeschiedenis uit de 16de eeuw (deel 1)

Een 16de-eeuws handschrift dat bewaard wordt in de Gentse universiteitsbibliotheek vormt de belangrijkste bron voor de genealogie van de familie Van Campene, waarvan de oudste gegevens teruggaan tot een familie uit Aaigem.

In een eerste aflevering wordt het document toegelicht, worden vroegere interpretaties binnen de Aaigemse geschiedenis kritisch onderzocht en maken we kennis met de oudste voorvaderreeks.

(Gerrit Liessens)

Architectuur uit de 20ste eeuw in Erpe-Mere

Een overzicht van evoluties in de architectuur van de 20ste eeuw, zoals we ze kunnen volgen aan de hand van een aantal voorbeelden in een landelijke gemeente.

Het artikel is de verdere uitwerking van een lokale actie rond het thema van Open Monumentendag 2008.

(Lut Bavay)

Herbergruzies te Bambrugge in de 18de eeuw

Drie verslagen van getuigenverhoren naar aanleiding van herbergruzies in Bambrugge.

Eén ervan vond plaats in de herberg “Het Patrijsken”.

(Bart De Koker)

Bij meester Camiel in de gemeenteschool van Erpe

Een klasfoto uit het schooljaar 1953-'54. Meester Camiel Verhoeven stond in dat schooljaar uitzonderlijk in het 3de en 4de leerjaar. De namen van alle leerlingen zijn opgenomen.

(Dirk De Boeck)

1958-'59 : het tweede studiejaar in de gemeenteschool van Mere

Een foto uit de beginjaren van de loopbaan van meester Luc Suys in de gemeenteschool van Mere. De jongens van het tweede studiejaar zijn allemaal met hun naam vermeld.

(Lut Bavay)

Juli 2009

Geroepen voor de kunst : beeldhouwer Herman De Somer

Beeldhouwer en ereburger van Erpe-Mere Herman De Somer overleed op 16 november 2008. Zijn levensverhaal begint in een artistieke omgeving : vader Jozef had een kunstatelier in Erpe. Herman leidde na WOII een atelier van kunstmeubelen in Vlekkem. In Vlekkem was hij ook burgemeester van 1965 tot 1976.

Het artikel biedt een overzicht van zijn kunstwerken die op openbare plaatsen te bekijken zijn in Erpe-Mere, Haaltert, Lede en Aalst.

(Lut Bavay en Annelies Van den Bruele)

Het geslacht Van Campene – een familiegeschiedenis uit de 16de eeuw (deel 2)

In de tweede aflevering van de familiegeschiedenis Van Campene worden de takken die zich vestigden in Herzele en Gent gevolgd.
Eén van de afstammelingen is Cornelis Van Campene, de schrijver van de originele genealogie.

(Gerrit Liessens)

Schooljaar 1949-1950 : het eerste studiejaar in de gemeenteschool van Erpe

Een klasfoto van het eerste leerjaar in de “jongensschool” met hun meester Omer Bosman.
De namen van de leerlingen zijn genoteerd.
Illustratie van de kaft van een schoolrapportje.

(Wilfried Van de Velde)

De lagere school van Vlekkem circa 1935

Enkele historische gegevens over het onderwijs in Vlekkem, met een foto van de leerlingen van de hoogste klassen (jongens en meisjes). Ze poseren met hoofdonderwijzer Hendrik Coppens.

(Bart Van Langenhoven)

Vriendschap in Café Achiel De Wolf

Erfgoeddag 2009 stond in het teken van de vriendschap. Een voormalige herberg aan de kerk van Erpe vormde het decor voor een tentoonstelling, het ophalen van herinneringen, animatie en veel blijken van vriendschap.
Een boeiend verslag met een viertal bijhorende foto's.

(Jos Van Herreweghe)

Oktober 2009

Met Paulus op stap door onze gemeente

Ter gelegenheid van het Paulusjaar heeft de auteur een overzicht gemaakt van de Paulus-afbeeldingen in de parochiekerken van Erpe-Mere.
De kerk van Ottergem, die toegewijd is aan Sint-Paulus bevat diverse afbeeldingen (beelden, glasramen, muurschildering). Er bestaat daar een verering met een begankenis op 25 januari, feest van Sint-Paulus-Bekering.
Ook in de parochiekerken van Aaigem, Burst, Mere en Vlekkem treffen we de figuur van Paulus aan.

(Lut Bavay)

Het geslacht Van Campene – een familiegeschiedenis uit de 16de eeuw (deel 3)

De derde en afsluitende aflevering belicht een tak van de familie die het langst de voorvaderlijke hoeve op de wijk D'Hoeve bleef bewonen. Het zijn Jan Van Campene en zijn afstammelingen.

Ten slottemaken we nog kennis met de enige dochter van Gillis Van Campene, nl. Katheliene, en haar afstammelingen.

De bijdrage wordt afgesloten met een repertorium van familienamen in de genealogie Van Campene.

(Gerrit Liessens)

Hommeles over een vat bier in de pastorie van Erpe (1574)

Een geschil tussen de pastoor van Erpe, Robrecht Raes, en de plaatselijke baljuw Pieter Vanden Muelne, leidde tot een proces voor de Raad van Vlaanderen.

Het rechtscollege oordeelde dat de pastoor niet verplicht was om bier af te nemen van de banbrouwerij van de heer.

(Johan De Wilde)

Petitie tegen de hondenbelasting (Erpe 1830)

De belasting op het bezit van honden werd algemeen ingevoerd omstreeks 1826. Op vele plaatsen rees er protest. In Erpe werd in het jaar 1830 op initiatief van Martinus Van der Gucht een petitie ingediend met het oog op de afschaffing van die belasting. Zover kwam het niet.

(Dirk De Boeck)

Yvonne Piron uit Erpe – Intrede bij de zusters Clarissen in 1948

Bij een viertal foto's worden herinneringen opgeroepen aan de intrede van een Erpse kloosterzuster. Ze verbleef 61 jaar in de kloostergemeenschap van de Arme Klaren in Aalst en verhuisde in 2009 met de overblijvende zusters naar Gent.

(Wilfried Van de Velde)

Kinderbegrafenis te Burst

In 1958 werd Marie-Josée Verleyen, een vijfjarig meisje uit Burst, ten grave gedragen.

Twee foto's van de begrafenisstoet bieden ons een tijdsbeeld.

(Lut Bavay)

Het derde leerjaar van Mere in 1958-'59

De jongens van het derde studiejaar in de gemeenteschool van Mere poseren met hun onderwijzer Gilbert Flobert op de speelplaats.

Alle namen zijn genoteerd.

(Herwig Lievens)

De school van Vlekkem in 1967

De vrije aangenomen school van Vlekkem was in 1967 herleid tot één klasje. Enkel het eerste en tweede studiejaar werd nog aangeboden.

Juffrouw Rita Trog poseert dus in haar klas met de volledige schoolbevolking.

(Lut Bavay)

Januari 2010

Gaston Van der Gucht : een literaire duizendpoot

Auteur Gaston Van der Gucht (° 1922 - + 2009) was een geboren Merenaar. Hij werd leraar in Wetteren waar hij het grootste deel van zijn leven doorbracht.

Het artikel gaat in op zijn uitgebreide literaire oeuvre, in het bijzonder als jeugdauteur. Daarnaast schreef hij enkele toneelstukken, waaronder massaspelen zoals “Wethra”, “Frère Pachters” en “De heksen van Laarne”, telkens met een historische achtergrond, en was zelf ook jarenlang regisseur.

Hij was laureaat van diverse literaire prijzen.

(Klaartje De Boeck)

Schetsen en plannen voor de kerk van Erpe in de jaren 1820-1835 (deel 1)

De Sint-Martinuskerk van Erpe werd in twee delen gebouwd, een eerste deel rond 1828, een tweede rond 1835.

In het eerste deel van een bijdrage over de bouwgeschiedenis wordt ingegaan op de voorgeschiedenis van het project en de eerste voorstellen voor een vergroting van de oude kerk, met ontwerpen van J. Van Impe en G. Van den Steen.

(Dirk De Boeck)

Een siegewerck (koorgestoelte) voor de notabelen van Burst (1643)

In 1643 lieten de notabelen van de heerlijkheid Burst-Bambrugge-Zonnegem-Kottem, ter versiering van de kerk van Burst en ter ere van de heer van het dorp een koorgestoelte plaatsen met tien zitplaatsen. Rond die tijd was de heerlijkheid door de graaf van Vlaanderen verkocht aan jonkheer Karel Van den Broecke. Het koorgestoelte werd vervaardigd door Lauwereys Van Heerweghe, schrijnwerker uit Steenhuize.

(Gerrit Liessens en Georges Souffreau)

De Dood komt soms als een dief in de nacht (Aigem 1766-1772)

Op basis van dossiers van lijkschouwingen wordt de plotse dood van een viertal inwoners van Aigem belicht.

(Dirk De Boeck)

De tweede kleuterklas in de kloosterschool van Mere

44 kleuters uit het tweede klasje van de kloosterschool in het schooljaar 1948-'49 poseren tussen hun lerares (Agnes De Feyter) en de directrice (zuster Bernadette).

De namen van de kleuters zijn opgetekend.

(Marc De Saedeleer)

April 2010

Meer dan 40 jaar een jeugdhuis in Erpe

De jeugdclub van Erpe is in 1960 gegroeid uit de vzw “Vrienden van de KSA” dank zij de bezielende werking van EH Ward Bosteels. De vereniging kreeg eerst de naam “Jeugdtehuis Berg en Dal” en werd in 1968 omgedoopt tot “Jeugdclub Dido”.

De auteur geeft een overzicht van de werking en de verantwoordelijken vanaf de pioniersjaren tot vandaag.

(Peter D’Herde)

Verpachting van de eigendommen van de abdij van Anchin in de omgeving van Aigem in de zestiende eeuw (deel 1)

De abdij van Anchin, in het noorden van het huidige Frankrijk, bezat tijdens het oude regime veel eigendommen in Aaigem en omgeving. In een eerste deel van een bijdrage over de verpachting van die eigendommen, wordt stilgestaan bij de pachtcontracten vanaf de 13de eeuw (de oudst bewaarde) tot de 2de helft van de 16de eeuw.

(Gerrit Liessens)

Schetsen en plannen voor de kerk van Erpe in de jaren 1820-1835 (deel 2)

In het tweede deel van deze bijdrage wordt het eerste project van architect Johan Beeckman uit Dendermonde toegelicht. Dat project dateert van het jaar 1827 en diende als basis voor de aanbesteding.

(Dirk De Boeck)

Jeugdherinneringen aan de Diepestraat

De Diepestraat in Mere was in de jaren rond 1960 nog landelijk. Foto's roepen herinneringen op over "den dikken boom", de straat zelf, de windmolen, de ommegangkapellen, de veldsteenoven ... en de mensen die het allemaal hebben meegemaakt.

(Paul Sonck)

Een praalboog voor de doortocht van Leopold van Saksen-Coburg (Erondegem 1831)

Leopold zette op 17 juli 1831 voet aan wal in De Panne en begon daar zijn reis naar Brussel, waar hij op 21 juli als eerste Belgische koning de eed zou afleggen. Voor zijn dootocht te Erondegem op 19 juli werd een praalboog opgericht.

(Dirk De Boeck)

Juli 2010

Schetsen en plannen voor de kerk van Erpe in de jaren 1820-1835 (deel 3)

In het derde deel van het artikel worden de aanbesteding en realisatie van de eerste fase van de kerkbouw beschreven. Er wordt stilgestaan bij de problemen rond de nodige grondverwerving en de aanpassing van de plannen onder toezicht van architect Roelandt. De initiatieven van burgemeester Danneels zorgden voor een wending in het project.

(Dirk De Boeck)

Verpachting van de eigendommen van de abdij van Anchin in de omgeving van Aaigem in de zestiende eeuw (deel 2)

Het tweede en afsluitende deel van de bijdrage bevat gegevens over de verpachting in de periode 1569 – 1575. In die periode was Jan de Savary hoofdpachter en baatte Pieter Vroonhoven het kloosterhof in het centrum van Aaigem uit.

(Gerrit Liessens)

Een verdwenen beroep : de korsetmaakster

In drie opeenvolgende generaties (Elodie Ribbens, Maria Provoost en Odette De Paepe) werden te Mere korsets gemaakt voor de vrouwen. De laatste generatie produceerde onder de merknaam "Smet – De Paepe". De auteur belicht de techniek van het vak en plaatst die in een algemenere context van "dameslingerie in de 20ste eeuw"

(Lut Bavay)

Twee soldatenbrieven voor Erpe (1810)

Jan Baptiste Everaert uit Erpe was soldaat in het Franse leger ten tijde van Napoleon. Hij behoorde tot de conscriptieklas van 1810 en diende bij het vierde linieregiment. In augustus en september 1810 schreef hij naar huis vanuit de havenstad Calais.

(Johan R.J. De Wilde)

Oktober 2010

Na 50 jaargangen

De eindredacteur geeft enkele beschouwingen over verleden en toekomst van het tijdschrift van de Heemkundige Kring.

(Dirk De Boeck)

De castrale motte van Erpe

De motte in het centrum van Erpe is één van de grootste castrale mottes in de ruime regio. Na een algemene inleiding over dit type van versterkte verblijfplaatsen en een situering in de middeleeuwse context, wordt specifiek de motte van Erpe belicht. Diverse bronnen worden benut : archieven, literatuur, kaartmateriaal, archeologie, mondelinge overlevering. De opeenvolgende heren van Erpe (Van der Aa (?), Van Erpe, de Schoutheete van Zuylen, de Waepenaert) hebben sporen nagelaten, maar ook andere gegevens bleken nuttig in de historische reconstructie.

(Luc Bauters en Dirk De Boeck)

De verdwenen windmolen aan de “Dikke kapel” te Mere

Petrus Callebaut en zijn oom Joannes dienden in 1781 quasi gelijktijdig een aanvraag in om een windmolen op te richten op de Grote Kruiskouter in Mere, in de omgeving van de Dikke Kapel. Enkel Joannes, die toen al de watermolen te Broek uitbaatte, kwam tot de bouw van een houten staakmolen. Die ging later over op de families Van den Brulle en Van Cromphaut. Bij het begin van de 1ste wereldoorlog werd hij in brand gestoken en niet meer vervangen.

(Johan De Punt)

Tschool is uit – de katten komen uit

Schoolstrijd (1879-1884) en schoolvrede in Aaigem

Ook in Aaigem leidde de schoolstrijd in de tweede helft van de 19de eeuw tot lokale spanningen, waarbij vooral de onderwijzers van de gemeenteschool geïsoleerd werden. Die spanningen worden geplaatst in een context van gemeentelijke en kerkelijke initiatieven, met o.m. de oprichting van een katholieke jongensschool, de eerste jaren van het kloosteronderwijs, het opdoeken van de katholieke school en de nieuwe bloei van het gemeenteonderwijs in een tijd van schoolvrede.

De familie Ponnet en het lokale onderwijs vormen een mooie epiloog.

(Gerrit Liessens)

Herinneringen bij schoolfoto's uit 8 deelgemeenten

Schoolfoto's waren bij het lezerspubliek altijd geëerd. In het jubileumnummer mochten die niet ontbreken. Elke deelgemeente komt aan bod :

Burst 1899

De kloosterschool van Aaigem na WO I

Bij zuster Majella in de bewaarschool te Erpe

De vierde graad van de gemeenteschool te Burst (1947-48)

Bij meester Georges Faket in de gemeenteschool van Erondegem
Een klas in de Meerse wijkschool te Beek
1956 : het derde en vierde leerjaar in Erondegem
Bambrugge : de klas van zuster Brigitte in 1960-61
Bambrugge : de klas van zuster Brigitte in 1965-66
Lager onderwijs in Ottergem
Het eerste en tweede leerjaar van Vlekkem

(Lut Bavay, Dirk De Boeck en Jean Minner)

Het brandt in Beek

Een boerderijbrand bij de familie Sonck in de wijk Beek te Mere was in augustus 1967 het trieste scenario na een zonnige oogstdag. De brandweer van Aalst kon enkel een groot deel van het woonhuis en een paar kleine stallen redden. De brand leidde tot een solidariteitsactie; de boeren uit de omgeving hielpen bij de opruiming.

(Paul Sonck)

Petrus Cosijns een oud-koloniaal uit Burst

Niet alleen missionarissen en religieuzen trokken in het begin van de 20ste eeuw naar Kongo. Petrus Cosijns uit Burst begon zijn koloniaal avontuur in het voorjaar van 1911. Hij verbleef in Katanga. Aan de hand van enkele foto's en geschriften vormen we ons een idee van zijn verblijf in Kongo.

(Johan De Ryck)

Januari 2011

Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Erondegem

Vertrekkende van 19de-eeuwse nota's worden de teksten van 9 grafplaten en 3 gedenkstenen in en aan de kerk van Erondegem herlezen, gereconstrueerd en geïnventariseerd. Grafzerken van pastoors, burgemeesters en andere notabelen vormen de hoofdbrok. De gegevens beslaan de periode van 1741 (overlijden van pastoor Ignatius Van Oostendorp) tot 1950.

(Dirk De Boeck)

Schetsen en plannen voor de kerk van Erpe in de jaren 1820-1835 (deel 4)

In het vierde en laatste deel van de bijdrage komen de binnenafwerking van de eerste bouwphase, alsook de voorbereiding en realisatie van de tweede bouwphase aan bod. De afwerking van de eerste fase geschiedde volgens een ontwerp van architect Johan Beeckman. Nadien rees er een betwisting tussen de opdrachtgevers enerzijds en de aannemer en ontwerper anderzijds. Voor de tweede bouwphase, met een deel van het schip en de toren, werd de hulp ingeroepen van de Gentse architect Louis Minard. Dat deel is in "eigen beheer" uitgevoerd onder het toezicht van een plaatselijke commissie.

Het artikel wordt afgerond met enkele gegevens over de sacristie en het kerkhof.

(Dirk De Boeck)

Meester Dominique Raes en zijn klas in 1945-'46

Dominique Raes (° 1910) was een geboren Merenaar. Hij bekwam zijn diploma van onderwijzer aan de normaalschool in Sint-Niklaas. In 1934 werd hij schoolmeester in de gemeenteschool van zijn geboortedorp. Van 1959 tot 1971 was hij er schoolhoofd. Op een foto met zijn klas in het schooljaar 1945-'46 zijn alle leerlingen herkend.

(Lut Bavay)

April 2011

In memoriam Paul Stuyver (1922 – 2011)

Op 21 januari 2011 overleed in het OLV-ziekenhuis te Aalst Paul Stuyver, ereondervoorzitter van de heemkundige kring. Hij was 88 jaar oud.

Paul Stuyver behoorde tot de pioniers van de heemkundige kring. Zijn belangstelling ging vooral naar de kerkelijke geschiedenis. Maar, wellicht een gevolg van zijn opleiding in de tuinbouwkunde, waren landbouw en natuur andere thema's die hij in zijn onderzoek betrok. Tot zijn belangrijkste publicaties behoren een uitvoerige bronnenstudie voor de Sint-Martinusparochie te Erpe, studies over de H. Geesttafel en de broederschap van de H. Drievuldigheid in Erpe, de hofsteden te Erpe, diverse bijdragen over priester Emmanuel Beygaert, alsook een artikelenreeks over het landbouwmaterieel in de periode 1850-1950. Het artikel wordt besloten met een uitvoerige bibliografie.

(Dirk De Boeck)

Pachtvereenkomst voor het Hof ten Bremt in Burst – mei 1404

Het Hof ten Bremt in Burst was tijdens het oude regime in het bezit van de abdij van Drongen. In de 12de eeuw was het domein rond die hofstede uitgegroeid tot niet minder dan 220 bunder.

Het oudst bewaarde pachtcontract dat op dit hof betrekking heeft dateert uit het jaar 1404. In dat jaar verpachtte de abdij de uitbating aan Clais van Overbroucke voor een termijn van 9 jaar.

In het artikel worden de belangrijkste clausules uit het contract behandeld.

(Gerrit Liessens en Georges Souffreau)

Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Ottergem

Vertrekkende van 19de-eeuwse nota's worden de teksten van 7 grafplaten in en aan de kerk van Ottergem herlezen, gereconstrueerd en geïnventariseerd. De oudste gegevens gaan terug tot het jaar 1607.

Ten slotte wordt nog melding gemaakt van een grafplaat uit het begin van de 20ste eeuw en het gedenkteken voor de gesneuvelden van de 1ste wereldoorlog, die beide ook tegen de gevel van de kerk zijn geplaatst.

(Dirk De Boeck)

Jonge meisjes van Mere in de passementnijverheid

Een foto van omstreeks 1931 roept de tijd op waarin de passementnijverheid te Mere floreerde. Ze toont zes meisjes die tewerkgesteld waren in de fabriek van de familie De Graeve aan de Nijverheidsstraat.

(Lut Bavay)

Een gouden huwelijksjubileum te Mere

In 1960 vierden Petrus Lievens en Josephine Van Impe uit Mere hun gouden huwelijksjubileum. In die tijd was dat nog vrij uitzonderlijk en dus een gebeurtenis die samen met de buurt feestelijk werd gevierd.

(Lut Bavay)

Jeugdherinneringen aan de Molenbeek te Broek

De auteur put in zijn herinneringen naar verhalen over de vissersclubs in Mere en het leven rond de Molenbeek.

(Paul Sonck)

Boerenwijsheid over een aardappelziekte in 1778

Rond 1775 werd de aardappelteelt gekweld door een ziekte die men “de krul” of “de crollinghe” noemde. Het Land van Aalst deed een bevraging over de aard en de mogelijke oorsprong. De vaststellingen van de boeren uit Erpe werden door de plaatselijke griffier samengevat.

(Dirk De Boeck)

Schoenmakers zonder leder in 1795

De Franse republiek gebood in het voorjaar van 1795 de aanmaak van een groot aantal schoenen. De opdracht werd verdeeld onder de gemeenten. Het bleek dat de schoenmakers uit Erondegem-Ottergem en Mere over geen leder beschikten.

(Dirk De Boeck)

Juli 2011

De heerlijkheid en de heren van Mere (deel 1)

In het inleidend deel van deze bijdrage wordt stilgestaan bij enkele algemene begrippen over de heerlijkheden.

Is Mere uit een domein, afhankelijk van de Gentse Sint-Baafsabdij, gegroeid naar een heerlijkheid onder het gezag van de heren van Dendermonde ? De interpretatie van de oudste vermeldingen van Mere en van personen met de naam “van Mere” vergt veel omzichtigheid.

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Vlekkem

De kerk van Vlekkem bevat drie gedenkstenen die verwijzen naar de bouw in het jaar 1857. Vertrekkende van 19de-eeuwse nota's worden daarnaast de teksten van enkele grafplaten in en aan de kerk van Vlekkem herlezen, gereconstrueerd en geïnventariseerd. Eén zerk bleef behouden in de kerk; twee andere in de tuin van de vroegere pastorie. De oudste gegevens gaan terug tot de 16de eeuw.

Ten slotte wordt nog melding gemaakt 2 grafzerken uit het begin van de 20ste eeuw op het huidige kerkhof en van het gedenkteken voor de gesneuvelden van de 1ste wereldoorlog, dat tegen de gevel van de kerk is geplaatst.

(Dirk De Boeck)

Armoef troef ! Maar wat doen we eraan ?

Het artikel geeft een overzicht van de armoedebestrijding in de diverse parochies en deelgemeenten van Erpe-Mere vanaf het ancien regime tot de 20ste eeuw.

De werking van armentafels, burelen van weldadigheid, armbesturen, Vincentiusgenootschappen, kloostergemeenschappen, COO en OCMW worden in het kort belicht.

De bijdrage is een uitvloeisel van een tentoonstelling op Erfgoeddag 2011.

(Lut Bavay)

30 jaar gedwongen sluiting caé Mascotte

Café Mascotte, en jongerencafé in Mere, werd met veel politievertoon gesloten op 28 juni 1981. De auteur geeft een relaas van de bloeiperiode van het café en zijn abrupt einde.

(Paul Sonck)

Fons Matthijs, een leven in het teken van de bokssport

Erpenaar Fons Matthijs (° 1935) raakte kort na de oorlog via Engelse soldaten gefascineerd door de bokssport. Hij startte zelf een veelbelovende carrière, maar kon die door beroepsomstandigheden niet waarmaken. Niettemin bleef hij steeds actief en werkte een leven lang aan de opleiding van nieuwe talenten. Hij ontving terecht een trofee voor “60 jaar boksverdienste”.

(Wilfried Van de Velde)

Was het nu Mere of Meire ?

De “juiste schrijfwijze” voor de namen van onze dorpen en gehuchten in 1772

In 1772 werden de lokale besturen bevraagd over de schrijfwijze van dorpen, gehuchten en merkwaardige plaatsen. De gegevens moesten dienen voor een nieuwe algemene kaart van de Nederlanden. Het ging hier zeer vermoedelijk over de kaart van graaf de Ferraris.

(Dirk De Boeck)

Oktober 2011

Graf- en gedenkschriften in de kerk van Burst

De neogotische kerk van Burst bevat een mooie verzameling gedenkplaten van notabelen die bijgedragen hebben aan de bouw en inrichting van de kerk in de 19de eeuw. In het portaal bevinden zich bovendien nog 4 grafplaten met uitvoerige informatie over belangrijke families (Dooreman, Ost, Philips, Van der Maeren) uit Burst. De gegevens zijn aangevuld met gegevens van verdwenen grafzerken op basis van 19de-eeuwse nota's.

(Annelies Van den Bruele)

De heerlijkheid en de heren van Mere (2de deel : 1288 – 1473)

In het tweede deel van de bijdrage komt vooral de familie “van Erpe” in beeld. Diverse leden van die familie volgden elkaar op als heer van Mere. De opvolging geeft een zijsprong naar de familie Vander Meere uit Brabant.

De achterlenen van Mere worden opgesomd (situaties in 1430 en 1473).

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

Paus Alexander IV en de problemen met de tienden van Mere

In de 13de eeuw rezen er betwistingen over de tienden van Mere. De familie “van Erpe” en de abdij van Groot-Bijgaarden waren betrokken partij. Paus Alexander IV liet de zaak onderzoeken.

(Gerrit Liessens)

Plechtige inhuldiging van burgemeester De Smet te Erpe

Louis Gaston De Smet werd de eerste burgemeester van Erpe na WO II. Bij zijn aanstelling werd door een feestkomiteit een grote stoet georganiseerd die door de gemeente trok op 13 juni 1948. Een affiche en een reeks foto's herinneren aan deze gebeurtenis.

(Wilfried Van de Velde)

Het 3de en 4de leerjaar van het klooster te Erondegem circa 1940

Een foto van een meisjesklas met de onderwijzeres zuster Teresa in Erondegem. De klasgenootjes poseren als een gezellige groep in de open lucht.

(Lut Bavay)

Januari 2012

Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Erpe

De Sint-Martinuskerk van Erpe, gebouwd tussen 1828 en 1835, bevatte op het einde van de 19de eeuw nog diverse grafzerken uit de oude kerk. Thans zijn ze – op één grafplaat na – allemaal verdwenen.

In een eerste deel van bijdrage worden aan de hand van geschreven documenten enkele grafteksten gereconstrueerd van priesters en van adellijke families (in het bijzonder van Zuylen, de Waepenaert en Goethals).

(Dirk De Boeck)

De heerlijkheid en de heren van Mere (3de deel : 1473 – 1574)

De familie “van Erpe” hield de heerlijkheid Mere in bezit tot omstreeks 1530. In een korte overgangperiode behoorde Mere toe aan de familie De Croes – van Ydeghem. Nadien viel ze in handen van de familie Andries.

Een opsomming van “rechten en tradities” ten voordele van de heer van Mere in 1540 schetst een mooi tijdsbeeld van zijn rol in die periode.

Jan Andries is de enige heer van Mere van wie we met zekerheid kunnen stellen dat hij in Mere zelf woonde; hij raakte in vele processen verwickeld.

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

Bambrugse pachters van de abdij van Nieuwenbos

Het klooster van Nieuwenbos was ooit grootgrondbezitter in enkele van onze dorpen. Vooral in Bambrugge bezat het vele gronden.

Op basis van pachtcontracten en andere documenten wordt dat bezit gereconstrueerd en in tabel gebracht.

(Gerrit Liessens)

De kloosterschool te Erpe in 1931 : het vierde leerjaar

Aan de hand van een klasfoto worden enkele herinneringen opgehaald over het leven in de kloosterschool te Erpe omstreeks 1930. De namen van de leerlingen bij zuster Gonzague in het vierde leerjaar zijn nog gekend.

(Walter De Swaef)

Mere : de historische spurt van 1964

Mere heeft een roemrijk wielerverleden. Naast Lucien Van Impe waren er nog andere lokale wielers. In 1964 vochten twee plaatselijke renners (Emiel Coppens en Gilbert Van den Eeckhout) een millimeterspurt uit voor eigen volk. Het brengt de auteur bij een reeks prettige herinneringen aan deze volkse sport.

(Paul Sonck)

Het testament en de fundatie van Gheeraert Van Cromphout, Burst 1670

De familie Van Cromphout was eertijds een van de notabele families van Burst.

Gheeraert Van Cromphout deed belangrijke schenkingen bij testament. Het opvallendste is een grote fundatie aan “de prochie”. De opbrengsten daarvan moesten dienen om elk jaar 12 arme jongens te kleden.

(Gerrit Liessens)

April 2012

Van gesticht Sint-Jozef tot Meredal. De geschiedenis van de bejaardenzorg te Mere

In 1874 werd in Mere een klooster opgestart door de Zusters van de Heilige Jozef. Die congregatie was in 1842 gesticht te Sint-Kruis-Winkel. Vanaf de start behoorde de bejaardenzorg tot hun doelstellingen. Uit de eerste decennia na de start in Mere valt vooral de voortdurende uitbreiding van de gebouwen op, zowel voor het klooster met bijhorende boerderij, de school als het rusthuis. Het leven in het rusthuis in het midden van de 20ste eeuw verschilt grondig van de huidige toestand. Bejaarden verbleven er lang; kleine karweitjes vulden de tijd in; slaapzalen geven een beeld van geringe privacy. Na WO II was er een enorme toestroom van bejaarden; de situatie was bijna niet meer beheersbaar. Rond 1958 werden de eerste lekenhelpsters ingeschakeld. In 1979 werd het rusthuis een zelfstandige vzw. Het bejaardendecreet van 1985 was de aanzet voor een grondige modernisering : een nieuwbouw, een nieuwe naam, RVT-normen, andere beheerders en ten slotte de stap naar assistentiewoningen in 2012.

(Lut Bavay)

Graf- en gedenkschriften in en rond de kerk van Erpe (deel 2)

In het tweede deel van de bijdrage worden nog een paar (verdwenen) grafzerken beschreven die in de kerk aanwezig waren. Nadien wordt de toestand buiten de kerk beschreven. Tegen de buitenmuur van de kerk bevinden zich nog een vrij groot aantal grafplaten, zowel van priesters als van de adellijke familie de Waepenaert. Ten slotte wordt nog verwezen naar grafzerken van enkele Aalstenaars die in de periode 1860-70 in Erpe hun laatste rustplaats kregen.

(Dirk De Boeck)

Een blik op het algemeen meervoudig stemrecht. Aaigem 1903

De kiezerslijst van het jaar 1903 in Aaigem wordt als voorbeeld gebruikt om het effect van het algemeen meervoudig stemrecht voor mannen te duiden in een buitengemeente. In het kort wordt de evolutie geschetst vanaf het cijnskiesrecht. De lijst geeft ons ook een globaal beeld van de beroepsverdeling rond 1900.

(Gerrit Liessens)

Familie De Cock te Erpe : veehandelaars en landbouwers

In opeenvolgende generaties was de familie De Cock actief in de landbouw en de veehandel. Die handel ging tot ver buiten de regio en o.a. tot in de grensstreek met Luxemburg. Philemon De Cock bouwde het uit tot een goed draaiend bedrijf, wat hem toeliet als één de eersten in een plattelandsgemeente over een auto te beschikken.

(Wilfried Van de Velde)

Het schoolleven te Erpe in de jaren '50

Een klasfoto uit het schooljaar 1955-56 met meester Van den Bremt was de aanleiding om een kleurrijk beeld te schetsen van het schoolleven in het lager onderwijs in het midden van de 20ste eeuw.

(Julien Boelaert)

Ottergem bezint zich over zijn gemeentewapen (1839 – 1844)

Aan de gemeente Ottergem werd een gemeentewapen toegekend in 1818. Na de Belgische onafhankelijkheid werd o.m. dat wapen onder de loep genomen. De gemeenteraad vroeg de bevestiging, maar kon uiteindelijk weinig motieven aanbrengen.

(Dirk De Boeck)

Juli 2012

De Nieuwstraat te Mere en haar bewoners in de 20ste eeuw

In de 20ste eeuw is de Nieuwstraat in Mere uitgegroeid tot een echte centrumstraat, een straat van handelaars, herbergiers en ambachtslui. In die straat was ook het gemeentehuis gevestigd, de gemeenteschool, de post en het eerste bankkantoor.

Dat belang heeft de straat niet altijd gehad : in de 18de eeuw was het maar een smalle kerkweg en pas in het begin van de 19de eeuw won ze aan belang als een rechttrekking (een “coupure”) in de richting van de kerk.

Hoe de toestand evolueerde in de 20ste eeuw, wie er woonde en welke bedrijvigheden er werden uitgevoerd, wordt pand per pand uitgerafeld en met sprekende foto's geïllustreerd.

(Lut Bavay)

Boerderijbrand te Aaigem in 1887

In de avond van 27 december 1887 brak er brand uit in de hofstede van Omer De Wilde in de wijk Eetsvelde te Aaigem. Een grote schuur werd de prooi van de vlammen. Door het toesnellen van vele bereidwilligen slaagde men erin het woonhuis en de stallen te vrijwaren. Een uitvoerige dankbrief van de eigenaar verscheen in de krant “Het Land van Aelst”.

(Gerrit Liessens)

De heerlijkheid en de heren van Mere (4de deel : 1574 - 1668)

Na de vele perikelen van Jan Andries kwam de heerlijkheid Mere in het bezit van Filip du Bosch. Hij overleed kinderloos en Mere ging over in de handen van de familie van zijn echtgenote : de Van Ydeghems. Karel, Jan en opnieuw Karel Van Ydeghem waren graven van Watou. De laatste in de rij verkocht Mere in 1653. Door de verkoop kwam Mere opnieuw in het bezit van de familie du Bosch.

Jacques Philip du Bosch ontving in 1656 de adellijke titel van baron; Mere werd een baronie.

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

Inbraak in de watermolen te Broek (Mere 1735)

Het onderzoek naar een inbraak in de watermolen te Broek in Mere, op een zondag in januari 1735, levert een mooi tijdsbeeld op. De jonge molenaar – slechts 27 jaar oud - was in die tijd Joannes Callebaut.

(Dirk De Boeck)

Soldatenbrieven voor Burst (1808) en Aaigem (1811)

Brieven van soldaten uit de Napoleontische tijd treffen we niet erg veel aan. In deze bijdrage worden er twee toegelicht : één van Constantin Baten (of Brijs) uit Burst-Bambrugge en een andere van Joannes Franciscus Coppens uit Aaigem. Beiden kwamen in een moeilijk parket terecht.

(Johan R.J. De Wilde)

De klas van zuster Bertranda te Bambrugge

Een klasfoto van omstreeks 1937 uit de kloosterschool in Bambrugge, genomen in het klaslokaal zelf. De namen van de leerlingen zijn opgesomd.

(Lut Bavay)

Oktober 2012

De oude pastorie van Burst

De oude pastorie van Burst was een omwald huis zonder verdieping, grotendeels met stro gedekt. Het stond met zijn voorgevel gericht naar de heirweg Aalst-Oudenaarde. Toen pastoor Aerts in 1766 benoemd werd als pastoor van Burst-Bambrugge, was ze in slechte staat. De Brusselse architecten Jan Bernard Thibaut en Egidius Culp maakten een verslag over de bouwkundige toestand en tekenden het gebouw (4 gevelzichten + grondplan). Die bleven bewaard in een dossier van de Raad van Brabant.

(Gerrit Liessens)

De heerlijkheid en de heren van Mere (5de deel : 1668 - 1690)

Na het overlijden van Jacques Philip du Bosch in 1668 kwam de baronie Mere in het bezit van zijn zoon Charles Philip.

Charles Philip du Bosch huwde in 1674 met Marie-Françoise de la Torre en nam zijn intrek op het kasteel Overham(me) in Aalst. Ze hadden samen één dochter : Marie Joseph Gabrielle Agnes. Baron du Bosch hield er een uitbundige levenswandel op na, maar moest daartoe veel geld lenen. Hij raakte verstrikt in allerhande gerechtshandelingen, werd meer dan eens gevangen gezet en week uiteindelijk uit naar Duinkerke. Daar is hij vermoedelijk overleden op 15 mei 1687. Dan begon het moeilijke beheer van zijn nalatenschap.

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

De zwingelmolen te Aaigem

In september 1816 verleenden de Provinciale Staten van Oost-Vlaanderen aan pastoor Jan Baptist Ost de toestemming om een vlaszwingelmolen te bouwen. Die molen, een watermolen, bouwde hij aan de brug van de Holebeek in de huidige Aaigembergstraat. Pastoor Ost (° Burst 1756) was technisch zeer onderlegd en ontwierp zelf een aantal werktuigen waarmee hij ook uitpakte bij tentoonstellingen.

De uitbating van de zwingelmolen gaf aanleiding tot jarenlange disputen met de aanpalende eigenaars die schade ondervonden door de opstuwing van het water.

(Gerrit Liessens)

Sint-Pietersvuur te Erondegem

Een kleine sprokkeling over een volks gebruik rond 29 juni op basis van een schriftje uit het jaar 1911.

(Walter De Swaef)

De Sint-Laurentiusverering te Erpe

De verering voor de Heilige Laurentius kende te Erpe een hoogtepunt in de periode 1868-1906. De heilige werd er in het bijzonder aangeroepen tegen de “brand in het vlas”.

In de kerk zijn een beeld en een glasraam de overblijvende getuigenissen van die verering. De Laurentiuskapel, die op het traject stond van zowel de “kleine” als de “grote ommegang” is in 1967 gesloopt.

(Dirk De Boeck)

Bij meester Daniël in de wijkschool van Beek (Mere)

Een groep kinderen geboren in 1946 en '47 poseert met hun leraar op de speelplaats van een wijkschooltje te Mere in het schooljaar 1955-'56.

Alle leerlingen zijn met hun naam vermeld.

(Lut Bavay)

Een nieuw Mariabeeld voor de Meerse Sint-Bavokerk

In juli 1958 trok een groep bedevaarders naar Fatima en omgeving. De Meerse delegatie bracht voor de eigen parochiekerk een kopie mee van het befaamde Mariabeeld. In september van hetzelfde jaar werd het, na een plechtige ommegang, in de kerk geplaatst.

In 2005 werd het door brand beschadigd, maar nadien met veel zorg hersteld.

(Lut Bavay)

Januari 2013

De toestand van de kerken van Bambrugge en Burst rond 1764 – 1770

De kerken van Bambrugge van Burst waren rond de jaren 1764 – 1770 in slechte toestand. Op uitnodiging van pastoor Boote werd een inspectie uitgevoerd door meester-metser Van der Gucht uit Aalst (1764). Vier jaar later, ten tijde van pastoor Aerts, volgde een nieuwe inspectie door de Brusselse architecten Bernard Thibaut en Egidius Culp. In 1770 werd een en ander nog eens op een rij gezet, en werden ook getuigenverklaringen opgenomen, die het dossier bij de Raad van Brabant kracht bij zetten.

(Gerrit Liessens)

De heerlijkheid en de heren van Mere (6de deel : 1690 - 1795)

De nalatenschap van baron Charles Philip du Bosch (+ 1687) gaf in de familie aanleiding tot spanningen. Het zag er korte tijd naar uit dat de baronie Mere een verdeelde eigendom zou worden. Ten slotte werd ze in erfelijk bezit toegewezen aan zijn enige dochter. Die huwde met Jean Baptist Bernard Blondel. Ook in dat huwelijk was er één dochter. Zo kwam de baronie Mere in de 18de eeuw in handen van de families Blondel en de Vicq.

(Dirk De Boeck en Willy Stevens)

Het patronaat te Mere : centrum van sociaal en cultureel leven (deel 1 : 1924 – 1969)

Het patronaat te Mere is sinds vele decennia het trefpunt van de lokale katholieke gemeenschap. Het is ontstaan als een eerste belangrijk initiatief van de vzw “Parochiale werken van Meire”, die opgericht werd in 1924. In een eerste deel van de bijdrage wordt stilgestaan bij het bouwprogramma, de beheerders, de uitbaters en het verenigingsleven in de periode 1924 – 1969.

(Lut Bavay)

Openbare verkoop van de Dries te Aaigem (1827 – 1828)

In 1827 besliste het gemeentebestuur van Aaigem om de oude dorpsdries te verkopen. Het was een beslissing uit geldnood; de gemeente diende veel kosten te dragen voor de vernieuwing van een brug aan de Zwingelmolen. De Dries werd in 13 loten verdeeld en in 2 openbare zittingen verkocht door notaris De Vuyst. Een plan met de verdeling in loten is bewaard gebleven.

(Gerrit Liessens)

Het prediken van de H. Missie in 1911 te Vlekkem

De volksmissies werden traditioneel om de zeven tot tien jaar georganiseerd in de parochies. Ze werden gepredikt door een vreemde pater, bijgestaan door een helper. Zo werd in 1911, op uitnodiging van pastoor Voortman, te Vlekkem een missie gepredikt door de redemptoristen De Smet en Casier. Brieven van Elodie De Landtsheer naar haar dochter, die in een pensioonaat verbleef, typeren de beleving uit die tijd.

(Walter De Swaef)

1923 : bij zuster Ludwine in de kloosterschool te Erpe

Enkele bedenkingen bij een foto van de meisjes uit het eerste studiejaar in 1923. Ze zijn allemaal met hun naam vermeld.

Zuster Ludwine (M-Ch Van Kerckhove) stond jarenlang in voor het onderwijs aan de beginnende leerlingen in de kloosterschool te Erpe.

(Dirk De Boeck)

April 2013

Het Patronaat te Mere : centrum van sociaal en cultureel leven (deel 2 : 1969 tot heden)

In het tweede deel van de bijdrage wordt eerst ingegaan op belangrijke verbouwingswerken, zowel van de zaal als van het café in de jaren 1969 – 1973. Tien jaar later werd ook een nieuwe “kleine zaal” gebouwd. Diverse uitbaters volgden mekaar op; ook de samenstelling van de Raad van Bestuur wijzigde op geregelde tijdstippen. Doorheen al die evoluties maakten de verenigingen dankbaar gebruik van de accommodaties. Het Patronaat pakte daarnaast, vooral vanaf 1985 met uitbater Van Hee, uit met een eigen programma.

(Lut Bavay)

Dorpsjongens in Franse legerdienst – uit de militielijsten van Burst 1800 -1814

Van de militielijsten van Burst uit de Franse tijd zijn (onvolledige) kopieën bewaard in het documentatiecentrum van de Heemkundige Kring. Ze beslaan de periode 1800 – 1814, d.w.z. 15 militieklassen. Uit een totaal van 65 jongens uit Burst werden er 40 opgeroepen voor de dienst. De bijdrage bevat inlichtingen over hun afkomst, beroep, gestalte en meestal ook gegevens over hun militaire dienst.

(Gerrit Liessens)

FC Mere kampioen

Aan de hand van een groot aantal foto's, wordt een overzicht geboden van de voetbalbedrijvigheid in Mere, die begon in 1927 met “SC Meirsche Klauwaerts”. Nadien was de club “Verbroedering Oostdorp” actief in het Katholiek Sportverbond. Die werd opgevolgd door FC Mere. De club kende haar sportief hoogtepunt in het seizoen '61-'62.

Herinneringen worden opgehaald over spelers en bestuur, diverse terreinen en clublokalen, enz.

(Paul Sonck)

Juli 2013

1460 : het oudste pachtcontract van de molens van Gotegem

Gotegem is een wijk op de grens van Haaltert, Aaigem en Mere. Daar staat op de Molenbeek sinds eeuwen een watermolen. Eertijds waren het in feite twee molens : een korenwatermolen

op de ene oever en een slagmolen op de andere. Het oudste pachtcontract van de molens dat gekend is dateert van het jaar 1460. Eigenaars waren toen Jan Willebrant en zijn vrouw Lievine van der Lenden. Pachter was Lauwereys de Mets.

Bij het pachtcontract hoort ook een schatting van de molens en het molenwerk, opgemaakt door Willem de Ridder, Gerolf van den Damme, Claus van der Sporct, Jan de Riet, Hendrik van Goeteghem, Jan van Goeteghem, Lauwereys Vrominc e.a.

(Gerrit Liessens en Georges Souffreau)

Legerdienst in het Koninkrijk der Nederlanden – uit de militielijsten van Burst 1815

Na de militielijsten uit de Franse tijd (zie het aprilnummer) komt nu een lijst aan de beurt uit de periode van het Koninkrijk der Nederlanden. Ook deze bijdrage is gesteund op onvolledige kopieën uit het documentatiecentrum van de Heemkundige Kring. De lijst bevat 74 namen van mannen uit Burst die geboren zijn tussen 1780 en 1796. De afkomst en het beroep zijn vermeld.

(Gerrit Liessens)

Benoeming en ontslag van een koster-onderwijzer in Erondegem (1756 – 1768)

Het ontslag van koster-onderwijzer Petrus-Joannes Luwaert leidde tot een geschil dat door de Raad van Vlaanderen moest beslecht worden. Het was vooral de meid van de plaatselijke heer die op het ontslag aanstuurde. Een betwiste petitie tegen Luwaert vormde de aanleiding tot het proces. De zaak werd uiteindelijk geseponneerd.

(Dirk De Boeck)

Nogmaals aan de schandpaal – Erondegem 1765

Pieter Reyniers werd voor een diefstal aan de schandpaal geplaatst in het voorjaar van 1765.

(Dirk De Boeck)

Een Franse generaal logeert in de pastorie – Burst 1794

In 1794 haalden de Franse legers een overwinning op de Oostenrijkse, waarna Frankrijk onze regio bezette en later inlijfde. Devisiegeneraal de Bonnau trok op 9 juli met zijn troepen door Burst en installeerde zich met zijn staf in de pastorie. Hij logeerde daar 1 nacht. Pastoor Aerts maakte een uitvoerig verslag met een berekening van de kosten.

(Dirk De Boeck)

Jan van den Berghe, griffierklerk, poëzieliefhebber, dichter en plagiator

Op het omslagblad van een register in het oude archief van Mere werden enkel dichtwerkjes neergeschreven door een klerk.

(Gerrit Liessens)

Vlekkem : meester Theophiel Clauwaert en een schoolfoto uit 1928.

Theophiel Clauwaert, afkomstig uit Huise, was gedurende 46 jaar onderwijzer in het kleine Vlekkem. Jarenlang had hij er de volledige schoolbevolking onder zijn hoede.

(Walter De Swaef)

Guldensporing te Mere

In de jaren '30 zette de lokale Davidsfondsafdeling zich in voor een Guldensporenviering. Daar hoorde o.m. een "bloemenstoet met versierde fietsen" bij. Twee foto's geven daar een mooi beeld van. Ze vormen meteen de aanleiding om een korte bespreking te geven van de woningenrij die op één van de foto's te zien is. Ook de bewoners uit die tijd worden in beeld gebracht.

(Lut Bavay)

In het eerste leerjaar bij Moeder Celesta in Bambrugge

Een klasfoto uit het schooljaar 1930-31 in de kloosterschool te Bambrugge. Tot in het eerste leerjaar was er gemengd onderwijs.

(Lut Bavay)

Oktober 2013

Erpe-Mere aan de vooravond van de “Groote Oorlog”

Het nummer is grotendeels gewijd aan de plaatselijke toestand in de jaren die vooraf gingen aan de Eerste Wereldoorlog. In een inleidende bijdrage wordt een algemene schets gemaakt van bevolking, tewerkstelling, mobiliteit, economie, cultuur en sport.

(Dirk De Boeck)

Hierop volgen enkele meer specifieke bijdragen

Gemeentepolitiek aan de vooravond van Wereldoorlog I

De evolutie van het kiesstelsel belette niet dat vóór WO I het lokale bestuur bij ons overheerst werd door de katholieke partij. In sommige gemeenten, zoals Mere, leverde één familie gedurende lange tijd en over opeenvolgende generaties de burgemeester. Bij de gemeenteraadsverkiezingen van 1911 kwam in enkele gemeenten toch een tweede lijst op.

(Annelies Van den Bruele)

Religieus leven in Erpe-Mere op de vooravond van WO I

Het landschap van kerken, pastorijen en kloosters was op de vooravond van de Eerste Wereldoorlog zeer gelijkend met het huidige beeld. De kerk van Ottergem (ontwerp uit 1897), de pastorij van Vlekkem (1912) en het klooster van Erondegem (1904) waren de laatste belangrijke projecten. Georganiseerde godsdienstbeleving en volksdevotie speelden een belangrijke rol in het leven op het platteland.

(Lut Bavay)

Dorpsscholen in het begin van de 20^e eeuw

Na de schoolstrijd van de jaren 1879-1884 is het onderwijs in de dorpen stapsgewijze geëvolueerd naar een vorm die ruim een halve eeuw zou standhouden. In het lager onderwijs liepen de jongens bijna overal school in de gemeenteschool in de meisjes in de school van een zustercongregatie. Die laatste hadden ook een kleuterafdeling voor beide geslachten.

(Gerrit Liessens)

De sociale evolutie in Erpe-Mere aan het begin van de Eerste Wereldoorlog : een schets

Op het sociale vlak komt er heel wat in beweging in de jaren vóór de oorlog. De landbouw is op de terugweg, pendelarbeid komt meer en meer voor. De eerste stappen naar een sociaal vangnet worden gezet, o.m. door de oprichting van allerhande maatschappijen : mutualiteiten, pensioenkasen, ziekenkasen, Fransmangilden. Anderzijds zien ook enkele verenigingen ter bevordering van de landbouw het licht; ze beogen o.m. bescherming en kwaliteitsverbetering.

(Pieter Verhulst)

Erondegem aan de vooravond van de Eerste Wereldoorlog

Hoe een lokaal bestuur de zaken aanpakte in de jaren vóór de oorlog wordt aan de hand van kleine case-studie toegelicht voor één van onze dorpen : Erondegem.

(Jan Minner)

Het eerste leerjaar in de gemeenteschool van Mere 1949-'50

Een klasfoto van de leerlingen van het eerste leerjaar in het schooljaar 1949-50. Ze zaten bij “madame De Rouck”. Alle namen zijn bij de foto opgenomen.

(Lut Bavay)

Januari 2014

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 1 : Euforie en vrees bij het begin van WO I

In een eerste bijdrage wordt stilgestaan bij de oorlogsdreiging en de bekendmaking van de oorlog voor de bevolking op het platteland. De reacties gaan van euforie tot vrees. Allerhande richtlijnen worden verspreid en de voedselvoorziening is onmiddellijk een aandachtspunt. De opgeroepen soldaten kunnen nog corresponderen met de familie en sturen vooral geruststellende berichten. Het geloof biedt steun in moeilijke tijden.

Rond 21 augustus worden de eerste Duitse soldaten in Erpe-Mere waargenomen. Drie dagen later – op de “vliegende maandag” - ontstaat er paniek en een massale vlucht.

(Walter De Swaef)

Paul Van Boxstael – het verhaal van zijn belevenissen in de zomer van 1940

In mei 1940 – bij het begin van de Tweede Wereldoorlog - moest Paul Van Boxstael zich, zoals vele jongemannen, naar Poperinge begeven. Het was het begin van een tocht tot in het zuiden van Frankrijk. Na de capitulatie van het Belgische leger waren ze geen graaggeziene gasten meer. In principe konden ze nu wel terugkeren naar huis, maar dat duurde toch nog tot einde september.

(Piet Cassiman)

De Dorpsstraat in Erpe omstreeks 1920

Een minder gekende prentkaart toont ons de Dorpsstraat in Erpe vanaf het klooster in de richting van het centrum. Slechts een paar gebouwen zijn in het huidige straatbeeld nog terug te vinden.

(Dirk De Boeck)

Bambrugge 1930 : klas van juffrouw Emma De Clercq

De Bambrugse meisjes van 1922-23 zaten in het 2^e en 3^e studiejaar bij juffrouw Emma De Clercq in de kloosterschool. We konden bijna alle namen achterhalen bij hun klasfoto met de juffrouw.

(Lut Bavay)

April 2014

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 2 : September 1914 : Oorlogsgeweld in Erpe-Mere

In het tweede deel van de artikelenreeks gaat de aandacht naar de militaire gebeurtenissen in september 1914. Er komt een massale doortocht van Duitse troepen. Burgers worden gegijzeld, o.a. in Vlekkem en Burst. Aan de Vijfhuizen te Erpe is er op 12 september een ernstige militaire confrontatie, met twee burgerslachtoffers en minstens één gesneuvelde aan Duitse kant; een vijftal huizen wordt in brand gestoken door Duitse militairen.

We nemen een unieke getuigenis op van Albert Vandengucht, die toevallig in de buurt was.

Rond half september ontwikkelt zich een kat- en muisspel tussen Belgen en Duitsers. Op 19 en 20 september zijn er nieuwe schermutselingen in Erpe en Erondegem.

(Walter De Swaef)

Kloosterschool Bambrugge : de klas van juffrouw Margriet Goossens in 1947-1948

De Bambrugse meisjes van 1938 en 1939 zaten in het 3^e en 4^e studiejaar bij juffrouw Margriet Goossens in de kloosterschool. We konden alle namen achterhalen bij hun klasfoto met de juffrouw. De meisjes zijn voor de foto opgesteld rond het H. Hartbeeld op de speelplaats.

(Lut Bavay)

IJsjes van Boxstael – Burst

Kamiel Van Boxstael en Zulma Seeuws begonnen in 1920 te Burst met de bereiding en verkoop van melkijs. Ze verkochten dat aan een kraampje vóór de winkel, maar ook op een “ijsrond” met paard en kar. Het ijsventen werd in de volgende generatie voortgezet. De illustraties tonen ons o.m. de gebruikte vervoermiddelen : paard en kar, steekkarretje, triporteur.

(Lut Bavay)

Juli 2014

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 3 : De strijd om Aalst eind september 1914 en zijn gevolgen voor Erpe-Mere

In het derde deel van de artikelenreeks wordt de situatie belicht tussen half september en begin oktober: de eerste Duitse bezetting van Aalst, de Belgische tegenaanval en de uiteindelijke Duitse overmacht. Daarop volgt een massale vlucht op 28 september. Ook Erpe-Mere komt nu stapsgewijze in Duitse handen. Drie windmolens worden in brand gestoken. Tegen zondag 11 oktober ligt ook Burst, en daardoor geheel Erpe-Mere, in bezet gebied. Ondertussen komen de eerste berichten binnen over gesneuvelde soldaten en groeit de onrust over afwezigen die geen contact meer hebben met thuis.

(Walter De Swaef)

Schooljaar 1967-68: bij meester Daniël in de wijkschool van Beek te Mere

Het derde en het vierde leerjaar stond onder de hoede van meester Daniël Lievens. In het schooljaar 1967-68 werd een groepsfoto genomen in het klaslokaal. Dat roept mooie herinneringen op aan het schoolleven van toen in een wijkschooltje op het platteland.

(Paul Sonck)

Een petitie uit Vlekkem in het jaar 1803: Vlekkem vraagt een eigen pastoor

In het begin van het Franse regime verwierven enkele kleine dorpsgemeenschappen hun zelfstandigheid. Na het Concordaat werd dat ook op geestelijk gebied hier en daar een feit. De parochianen van Vlekkem vreesden samengevoegd te worden met Ottergem en schreven een petitie om een eigen pastoor te krijgen. Dat lukte hen ook in maart 1803.

(Gerrit Liessens)

Verzoek om vrijlating van Ferdinand Van den Dorpe uit Mere (1798-99)

Ferdinand Van den Dorpe was kloosterling bij de geschoeide karmelieten. Na de sluiting van de karmelietenkloosters, keerde hij naar Mere terug en nam zijn intrek op de hoeve van zijn broer. In oktober 1798, ten tijde van de Boerenkrijg, werd hij als onbeëdigd priester gevangen

genomen. Zijn familie, gesteund door de lokale overheden, poogde hem vrij te krijgen, maar in april 1799 was dat nog steeds niet gelukt.

(Dirk De Boeck)

Oktober 2014

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 4 : Terreur op de burgerbevolking – Karel Van Gyseghem gedood door Duitse kogels te Erpe op 30 september 1914

Einde september 1914 is de toestand in Aalst en omgeving erg onveilig. Bij de massale vlucht trekt Karel Van Gyseghem met zijn gezin naar Drongen. Hij keert terug op 30 september om zich te vergewissen van de toestand van zijn huis en dieren aan de Oude Gentbaan in Aalst. Aan de Bossestraat in Erpe wordt hij, zonder enige aanwijsbare aanleiding, doodgeschoten.

(Walter De Swaef)

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 5 : Soldaat Prosper Van De Eeckhout uit Vlekkem, slachtoffer van een wrede oorlog

Prosper Van Den Eeckhout was soldaat bij het uitbreken van de oorlog. Hij behoorde tot het 2^e linieregiment en werd vanuit de kazerne in Gent richting Tienen gestuurd. In de gevechten bij Sint-Margriete-Houtem werd hij ernstig gekwetst. Hij werd naar het hospitaal van Tienen overgebracht, waar hij op 9 november 1914 overleed. Na de oorlog kreeg hij een laatste rustplaats op het kerkhof van zijn geboortedorp.

Op basis van nagelaten documenten, in het bijzonder enkele brieven en het dagboek van zijn jongere zuster Aline, wordt een aangrijpend beeld geschetst van de tragische gebeurtenissen.

(Walter De Swaef)

Archeologisch vooronderzoek Erpe – Dorpsstraat

Op zoek naar het neerhof van de castrale motte van Erpe

In het vooruitzicht van een bouwproject voor de school “De Brug” in Erpe werd een archeologisch vooronderzoek uitgevoerd. Het bracht sporen aan het licht die kunnen verwijzen naar het neerhof bij de castrale motte, die dicht bij het schoolterrein gelegen is.

(Annick Van Staey, Jordi Bruggeman en Natasja Reyms)

De klas van meester Raes in 1940-‘41

De Meerse jongens van het geboortjaar 1930 trokken in september 1940 naar het vijfde studiejaar in de gemeenteschool. Dominique Raes zou er hun schoolmeester zijn, maar hij was gemobiliseerd. Na zijn terugkeer vertelde hij vaak over zijn belevenissen.

Een klasfoto werd genomen in het leslokaal. De namen van de leerlingen zijn genoteerd.

(Lut Bavay)

Voorouder van Merenaar stikte de eerste Belgische vlag

Mevrouw Abts-Ermens, een voorouder van Tony Ermens uit Mere, stikte de eerste twee Belgische vlaggen.

(Lut Bavay)

Januari 2015

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 6 : De bestuurlijke organisatie tijdens de Duitse bezetting in WOI

Tijdens de Duitse bezetting blijven de gemeentebesturen actief. Er worden evenwel geen verkiezingen georganiseerd. Burgemeesters en schepenen komen dikwijls in een moeilijke situatie; ze worden enerzijds geconfronteerd met allerlei eisen van de Duitse bezetter en willen anderzijds zo goed als mogelijk de eigen bevolking beschermen.

Vooraf in Burst en Erpe ontstaat er een probleem in de opvolging van de burgemeester.

(Walter De Swaef)

Aaigem: het klooster van de zusters en het huis van de onderpastoor

Vanaf 1867 was er in Aaigem een kloostergemeenschap actief. Rond 1900 ontstonden contacten met het oog op de aanstelling van een eigen geestelijk directeur voor het klooster. In dat vooruitzicht werd een woning naast het klooster opgetrokken. E.H. Smet werd de directeur van de zusters; hij kreeg een andere benoeming in 1913. De pastoor van Aaigem zag een kans om de woning als onderpastorie te laten betrekken. Onderhandelingen met de kloostergemeenschap verliepen vrij moeizaam. Maar het huis werd onderpastorie en bleef dat tot in 1984.

(Gerrit Liessens)

De oudste episode van de K.S.A. in Erpe (1933-1945)

De K.S.A.-bond van Erpe is vermoedelijk in 1933 ontstaan op initiatief van seminarist Frans De Vleeschouwer. Er was alleen een “verlofwerking”, gericht op leerlingen van het middelbaar onderwijs. Ze kozen de naam “Vrije Vlamen”. Die naam veranderde later in Sint-Maartensbond.

Uit de beginjaren zijn vooral de driekoningenstoeten gekend; die werden georganiseerd in samenwerking met de K.S.A.-bond van Erondegem.

In 1945 of '46 is de werking in Erpe stilgevallen.

(Dirk De Boeck)

Vlekkem: De kapel van Sint-Nikolaas van Tolentijn

Langs de Paardestraat in Vlekkem werd in de jaren '30 door het echtpaar Renneboog – Uyttendaele een kapel gebouwd als dank om een gezin te beschermen tegen typhus. Maria-Theresia Uyttendaele was afkomstig van Zonnegem, waar Sint-Nikolaas van Tolentijn als patroonheilige wordt vereerd. Dat bepaalde de keuze van de heilige aan wie de kapel zou worden toegewijd.

De kapel is nu afgebroken, maar het beeld wordt bewaard in een kleine niskapel in de tuin van een kleindochter van de stichters.

(Lut Bavay)

April 2015

Erpe-Mere tijdens “de Grote Oorlog” 1914-1918

Deel 7: De oorlogsjaren van burgemeester Leopold Dooreman uit Burst en zijn gezin

De familie Dooreman baatte in Burst de monumentale hoeve “Hof te Brempt” uit en had er een jeneverstokerij en een stenen windmolen. In opeenvolgende generaties hadden ze ook in de lokale politiek de touwtjes in handen. Bij het uitbreken van de Eerste Wereldoorlog voelde burgemeester Leopold Dooreman zich bedreigd en vluchtte via Oostende naar Engeland. Daar verbleef hij gedurende de volledige oorlogsperiode, eerst in Westcliff en dan - vanaf

december 1914 - in Chard. De twee kinderen volgen er school. Wanneer zoon Karel 18 jaar wordt, biedt hij zich aan als vrijwilliger bij het Belgische leger.

Burgemeester Leopold Dooreman kon pas in het voorjaar 1919 naar Burst terugkeren.

(Walter De Swaef)

Een wrede moord op kermis-statie in Erpe-Mere (1921)

De wijkkermis aan het station van Erpe-Meire kende in 1921 een tragisch incident. Een uit de hand gelopen discussie en herbergruzie mondde uit in een fatale messteek voor de Erpenaar Frans-Isidoor Janssens. Aan de hand van mondelinge overlevering, krantenberichten en documentjes uit een familieverzameling worden de feiten en het daaropvolgend onderzoek gereconstrueerd.

(Walter De Swaef)

Vier broeders van Oostakker, vier dagen in Vinkt (25-28 mei 1940)

Bij het bloedbad van Vinkt in de meidagen van 1940 – minder dan 3 weken na de inval van de Duitse troepen in ons land – waren o.m. vier broeders van Oostakker betrokken. Bij hen behoorde Cyriel Pieyns uit Erpe. Hij werd er ernstig gekwetst.

Het relaas wordt gereconstrueerd op basis van geschreven bronnen, het archief van de broeders van O.-L.-Vr. van Lourdes en een paar getuigenissen.

Cyriel Pieyns volgde veel later een priesteropleiding. Hij was pastoor in Wanze en Impe.

(André Maes)

De klas 2e linnen van de Sint-Jozefschool te Mere in 1956

De opleiding “linnen” in de Sint-Jozefschool van Mere richtte zich vooral op “knippen en naaien” van dameskleding. Ze trok leerlingen aan uit een ruime omgeving.

De meisjes poseerden in de tuin van de school, allen mooi in uniform. De namen zijn bij de foto vermeld.

(Lut Bavay)

Bij de tweede afreis van pater De Swaef uit Erpe

Pater Prosper De Swaef uit Erpe, een minderbroederkapucijn, was sinds 1935 actief op een missiepost in het Evenaarsgebied van het toenmalige Belgisch Congo. Pas in het voorjaar van 1948 kon hij een eerste keer naar huis terugkeren. In juli van dat jaar vertrok hij opnieuw naar zijn missiepost. Er werd een Vlaamse Kermis georganiseerd op het ouderlijke hof. Een groep medewerkers trok mee tot aan de Scheldekade in Antwerpen. Twee foto's herinneren aan het gebeuren.

(Dirk De Boeck en William Van Vaerenberg)